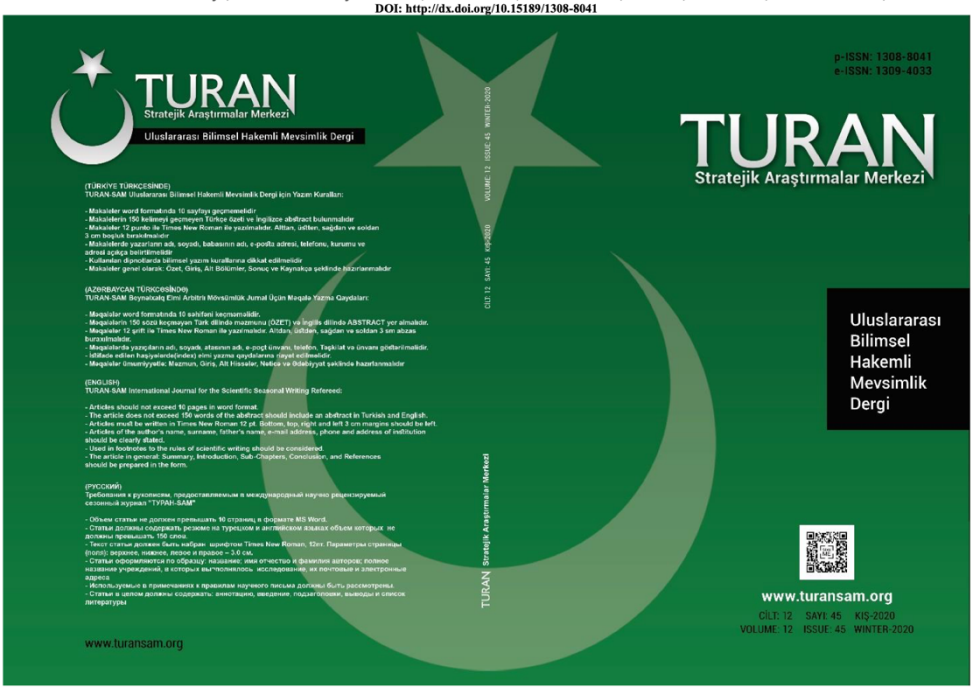
http://www.turansam.org
****
TURAN-SAM: TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi * *TURAN-CSR: TURAN Center for Strategic Researches*
TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Yıl: 2020; Ay: Mart; Cilt: 12/KIŞ, Sayı: 45
TURAN-CSR International Scientific, Peer-Reviewed and Refereed Journal; ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Year: 2020; Month: March; Volume: 12/WINTER, Issue: 45
DOI: http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041

http://www.turansam.org
****
TURAN-SAM: TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi * *TURAN-CSR: TURAN Center for Strategic Researches*
TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Yıl: 2020; Ay: Mart; Cilt: 12/KIŞ, Sayı: 45
TURAN-CSR International Scientific, Peer-Reviewed and Refereed Journal; ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Year: 2020; Month: March; Volume: 12/WINTER, Issue: 45
DOI: http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041

MİLLİYETÇİ LİDERLİK TEORİLERİNİN ANALİZİ: MUSTAFA KEMAL ATATÜRK ÖRNEĞİ
SAYFA 102

(20)
Prof. Dr. John D. EVANS
TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP AS A ROLE OF LEADERSHIP IN THE IMPLEMENTATION OF ORGANIZATIONAL CHANGE
ÖRGÜTSEL DEĞİŞİMİN UYGULANMASINDA LİDERLİK ROLÜ OLARAK DÖNÜŞÜM LİDERLİĞİ
SAYFA 113

(21)
Prof. Dr. Davut AYDÜZ
NAMAZ, NAMAZ KILANLARI FUHŞİYÂT ve MÜNKERDEN NİÇİN UZAKLAŞTIRMAZ?
WHY DOESN'T PRAYER DISTANCE A PRAYING PEOPLE FROM INDECENCY and WRONGDOINGS?
SAYFA 117

(22)
Dr. Senem Zeynep ERCAN; Dr. Öğr. Üyesi Aysu Z. ŞANVER
KLASİK MÜZİK EKOSİSTEMİNİN YENİ PAYDAŞLARI; EV KONSERLERİ VE BUTİK KONSER KAVRAMI
(NEW) FRESH STAKEHOLDERS OF THE CLASSIC MUSIC ECOSYSTEM; HOME CONCERTS AND BOUTIQUE CONCERT AS A CONCEPT
SAYFA 137

(23)
Serkan T AKA; Hicran AKPINAR
GENÇLİK MERKEZLERİ FAALİYETLERİNİN TOPLUMA HİZMET UYGULAMALARI KAPSAMINDA İNCELENMESİ: AĞRI GENÇLİK MERKEZİ ÖRNEĞİ
EVALUATION OF YOUTH CENTRE ACTIVITIES WITHIN THE CONTEXT OF COMMUNITY SERVICE PRACTICES: AĞRI YOUTH CENTRE EXAMPLE
SAYFA 144

(24)
Nuran ÖZTÜRK; Dr. Öğr. Üyesi Şehnaz BİÇER
15. YY TİMUR DEVRİ KELÎLE ve DİMNE'LERİNDE Kİ ASLAN İLE ŞETREBE HİKÂYESİ MİNYATÜRLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZLERİ
COMPARATIVE ANALYSIS OF LION and SETREBE STORY MINIATURES IN THE 15th CENTURY TIMUR ERA KALILA AND DIMNA
SAYFA 151

(25)
Prof. Dr. Asım ÇOBAN

http://www.turansam.org
****
TURAN-SAM: TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi * *TURAN-CSR: TURAN Center for Strategic Researches*
TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Yıl: 2020; Ay: Mart; Cilt: 12/KIŞ, Sayı: 45
TURAN-CSR International Scientific, Peer-Reviewed and Refereed Journal; ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Year: 2020; Month: March; Volume: 12/WINTER, Issue: 45
DOI: http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041

(24)

Nuran ÖZTÜRK[52] Dr. Öğr. Üyesi Şehnaz BİÇER[53]

15. YY TİMUR DEVRİ KELÎLE ve DİMNE'LERİNDE Kİ ASLAN İLE ŞETREBE HİKÂYESİ MİNYATÜRLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZLERİ

COMPARATIVE ANALYSIS OF LION and SETREBE STORY MINIATURES IN THE 15th CENTURY TIMUR ERA KALILA AND DIMNA

ÖZ

Bu makale, 15. Yüzyıl Timur devri, Herat ve Şîraz sanat okullarındaki nakkaşlar tarafından gerçekleştirilen Kelîle ve Dimne yazmalarına ait fabllardan birinin 4 ayrı yazma eserde yer alan minyatürlerinin incelemesini içerir. Bu yazma eserler; TSMK. R.1022, TSMK. R.1023, SK. Fatih3682 ve İnebey K. Nr. Hüseyin Ç.763 envanter numaralarında kayıtlıdır. İlk üç yazma eser Herat ve Şîraz bölgelerindeki sanat okullarında gerçekleştirilmiş minyatürlü yazmalardır. İnebey kütüphanesinde bulunan Kelîle ve Dimne yazması ise 15.yy Osmanlı İmparatorluğu topraklarında İstanbul'da üretilmiştir. Yazma eser Osmanlı İmparatorluğunda o dönemin Şîrazlı\Tebrizli nakkaşları tarafından gerçekleştirilmiştir. Eser bu ayırt edici özelliğinden dolayı tercih edilmiştir. Araştırmada konu edilen hikâye ikonografik bir yaklaşımla ele alınmış ve farklı dönem üsluplarının kurgusal olarak değerlendirmesiyle anlatılmıştır. Desen analizi, sayfa düzeni, renk değerlendirmesi, dönemler arasındaki teknik, imge ve kavram karşılaştırmaları üzerinde durularak son bulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Timur, Türk Sanatı, Minyatür, Kelîle ve Dimne, Fabl.

JEL Kodu: N95.

ABSTRACT

This article includes a review of the miniatures in one of the four manuscripts of the Kalila and Dimna manuscripts to painted by the 15th century Timur era, the miniaturists of the Herat and Shiraz art schools. These manuscripts are registered in the inventory numbers of TSMK R.1022, TSMK R.1023, SK Fatih3682 and İnebey K. Hüseyin Ç.763. The first three manuscripts are miniaturized in the art schools of the Herat and Şhiraz regions. One of the manuscript was painted by artist from Shiraz on the Ottoman Empire in Istanbul in the 15th century.The story was preferred because of this distinctive reason. One of the manuscript was painted by artist from Shiraz\ Tebriz on the Ottoman Empire in Istanbul in the 15th century. The story was preferred because of this distinctive reason. The story covered in the research has been handled with an iconographic approach and has been told by the fictional evaluation of the styles of different periods. Pattern analysis, page layout, color evaluation, technical image and concept comparisons between periods are finally found with emphasis.

Keywords: *Timurid, Turkish Art, Miniature, Kalila and Dimna, Fabl.*

JEL Code: *N95.*

[52] Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk Sanatları Anasanat Dalı, "15. Yüzyıl Timur'lu Devri Kelîle ve Dimne'leri Analitik Çözümlemesi" isimli Sanatta Yeterlilik tezinden üretilmiştir.

[53] Marmara Üniversitesi; Güzel Sanatlar Fakültesi, Geleneksel Türk Sanatları Bölümü; Acıbadem, İstanbul/TÜRKİYE, Dr.Öğr. Üyesi Şehnaz Biçer, sozcan@marmara.edu.tr

http://www.turansam.org
****
TURAN-SAM: TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi * *TURAN-CSR: TURAN Center for Strategic Researches*
TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Yıl: 2020; Ay: Mart; Cilt: 12/KIŞ, Sayı: 45
TURAN-CSR International Scientific, Peer-Reviewed and Refereed Journal; ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Year: 2020; Month: March; Volume: 12/WINTER, Issue: 45
DOI: http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041

1.GİRİŞ

Edebi konulu yazmalar arasında önemli bir yeri olan ve pek çok araştırmaya konu edilen Kelîle ve Dimne; politik, kültürel ve sosyal meseleleri hikayeleri ve tasvirleri üzerinden anlatmaktadır. "İnsanlık tarihinin binlerce yıllık bilgi, deneyim ve tecrübesinin sözlü gelenek vasıtasıyla kuşaktan kuşağa aktarıldığı söylenmektedir." (Bülbül, 2017, s.21). Kaleme alınan ilk fabllardan biri olma özelliğini taşımaktadır. ''Kelîle ve Dimne adlı hayvan masalları İ.S. 4. yüzyılda Hindistan'da Vişnu mezhebine bağlı bir Brahman olan Bidpay (Beydaba) tarafından yazılmıştır. Sanskrit dilinde adı 'Kratka Damna' olan bu eser kısa zamanda ün kazanmış ve 6. yüzyılda Sasanî hükümdarı Hüsrev Anûşirvân onu elde etmek için hekim Burzuveyh'i (Burzuye) Hindistan'a göndermiştir. O da eseri gizlice kopya etmiş ve Pehlevice'ye çevirmiştir. Eser 570 civarında Süryaniceye ve 750'de de İbn Mukkaffâ[54] tarafından Arapça'ya çevrilmiştir. Daha sonra 1150 civarında Nasrullâh bu masalları Farsça'ya çevirip Gazne Sultanı Behrâm'a sunmuştur. Eserin Farsça çevirilerinden biri de ağdalı bir dille Hüseyin bin Alî el-Vâiz el-Kâşifî tarafından 15. yüzyılda yapılmış ve bazı hikâyeler de bu arada metne eklenmiştir. Hüseyin Baykara'nın vezirlerinden Ahmed Süheylî'ye izafetle eser Enver-i Süheyli adını almıştır. 16. yüzyılda eser Ali Çelebi tarafından seçili bir nesirle Hümâyûnnâme adıyla çevrilmiştir. Bidpai eserini Kral Debşelim'in isteği üzerine insanların ve kralların terbiye ve siyasetini anlatmak amacı ile yazmış ve ibret verici hikâyelerini hayvanları dile getirerek anlatmıştır." (İnal, 1995, sf.43).

"İbn Mukaffa eserin önsözünde dört amaç belirtmiştir. İlki; öykülerde kuşlar ve hayvanları kullanarak, kitabı genç okur için çekici kılması. İkincisi; benzer ikilemler ve durumlarla karşılaşan hayvanların davranışlarını ortaya koyarak hükümdarların ilgisini uyandırmak istemesi. Üçüncüsü; bütün insanları eğlendirerek ve meraklarını uyandırarak kitabın çağlar boyunca okunmasını sağlaması. Dördüncüsü; geleceğin düşünür ve bilginlerine, bir tartışma ve düşünce formu oluşturmasıdır". (Atıl. 2001. sf.30).

Makalede konu edilen Aslan ve Şetrebe hikâyesinde[55]; yalancı ve düzenbaz birinin araya girmesiyle sevgileri sona eren aralarında kin ve düşmanlık baş gösteren iki dostun hali anlatılmaktadır.[56] TSMK R.1022 numaralı yazma eserde 26 minyatür yer almaktadır bunlardan v.46b' de yer alan tasvirdeki hikâyede resmedilmiştir. TSMK R.1023 numaralı yazma eserde bulunan 19 minyatürden, v.61a'da tasvir edilmiştir. SK. Fatih3682 numarada kayıtlı Antolojide yer alan 19 minyatürden v.279b konuyla ilgilidir. Son olarak, İnebey K. Nr. Hüseyin Ç.763 numaralı yazma eserde sadece tek bir minyatür bulunmaktadır o da makale konusundaki hikâye ile ilgili olan v.61b'de ki minyatürdür.

15. yüzyıl Timurlu devri sanat ortamında Herat ve Şîraz önemli sanat merkezlerindendir. "XV. yüzyıl minyatür sanatı yönünden Herat'da Timurlular idaresinde kitap resmi mükemmel örneklerini veriyordu. Bu yüzyılın başında hükümdar Şâhruh ve oğlu Baysungur sanatın tüm kollarının Herat'da gelişmesine öncülük ediyorlardı. Özellikle Baysungur devrin atölyelerinde İslam resminin en ünlü eserlerinin meydana getirilmesini sağlamıştır." (Akalay. 1976. sf.347). "Ancak Şîraz resim okulu Celâir'li okulu ile Herat akademisi arasında bir tür aracı rol görmüştür. 1409-1415 arasında ikinci kez Şîraz valisi olan İskender Sultan 1412'de İsfahan'ı da almış ve Sultan Ahmed Celâir'in kızlarından biriyle evlenmiştir. Şîraz'a dönerken Hattat Mevlânâ Mâruf'u da beraberinde getirmiştir. Bu Celâir'li resim okulunun Timurlu sarayı tarafından nasıl devir alındığını gösteren noktalardan biridir." (İnal. 1995. sf.115). "İbrahim Sultan'ın (1415-1453) Şîraz valiliğine getirilmesiyle, Şîraz'da resimlenen yazmaların önceki devirlere göre kalitesinin değiştiği gözlenmiştir. Bunun nedenlerinden biri nakkaşların Baysungur akademisine çağrılmaları ve Baysungur için çalışmaları şeklinde

---

[54] Ömer Rıza Doğrul, Bkz: Bu eseri eski Farsçadan Arapçaya çeviren, belki bir dereceye kadar telif eden Abdullah Ibn El-Mukaffa, Arap edebiyatının en kuvvetli şahsiyetlerinden, İran kültürünün Arap âlemine yaymak hususunda ebedî muvaffakiyetler kazanan ölmez simalardan ve kendi devrine göre büyük içtimai inkılapçılardan sayılmaya layıktır. Bilinen dört eseri; El-Edep-üs-Sagîr, El-Edep-üs-Kebîr, Risalet-üs Sahabe, Kelîle ve Dimne'dir. Sf.1-3.

[55] Yaşar Çoruhlu, Bkz: Aslan güç ve kuvvetin sembolü, hayvanların hükümdarı asil bir yaratıktır. Aynı hikâye yöneticilerle sıradan insanların dostluğunun tehlikeli olduğunu açıklıyor.

[56] Ömer Rıza Doğrul, Bkz: Abdullah İbn-ül-Mukaffa'nın Arapçasından çevrilmiştir. Bu yüzden Ali Çelebi'nin Hümayûnnâmesinden ve Ahmet Mithat Efendi'nin hulâsasından çok farklıdır. Hatta eserin mühim bir kısmı ile Hümâyûnnâme arasında hiçbir alâka bulunmadığını söyleyebiliriz. Ali Çelebi ile ona uyanlar Ahmet Mithat Efendiye kadar Envar-ı Süheyli adını taşıyan Farsça tercüme veya Hümâyûnnâmeye istinade ettikleri için ilk defa olarak bizim tarafımızdan doğrudan doruya Arapçadan Türkçeye nakledilmiş olduğunu zannediyoruz. Sf.XII

http://www.turansam.org
****
TURAN-SAM: TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi * *TURAN-CSR: TURAN Center for Strategic Researches*
TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Yıl: 2020; Ay: Mart; Cilt: 12/KIŞ, Sayı: 45
TURAN-CSR International Scientific, Peer-Reviewed and Refereed Journal; ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Year: 2020; Month: March; Volume: 12/WINTER, Issue: 45
DOI: http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041

açıklanmıştır." (İnal. 1995. sf.132). Kelîle ve Dimne yazmaları da dönemin sanat üslûbunu şekillendiren iki sanat merkezinde, her biri kendi döneminde ki Şîraz'lı ve Herat'lı sanatkârlar tarafından üretilmişlerdir. "Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'den La Fontaine'e kadar sayısız kişiye ve esere kaynaklık eden Kelîle ve Dimne, konusuyla ve hikâyeleriyle dünyada adeta bir "Kelîle ve Dimne edebiyatı" oluştururken yazmalarındaki minyatürlerle de İslâm minyatür sanatında dikkat çekici bir geleneğinin doğmasına yol açmıştır." (Karaismailoğlu. 2002. sf.212).

Makale Kapsamında Konu Edilen Minyatürlü Kelîle ve Dimne Yazmalarını Gösteren Tablo:

Eser Adı	Dönem	Tarih	Yer	Eb'adı	Varak	Sayfa	Hat	Minyatür	Müellif / Müellif
Kelîle ve Dimne(1399-1434)	Bayındır Sultan İbrahim Kelîle ve Dimne(14151-1435)	833/1429	Herat	5cm	29x19,6	14	Ta'lik (Farsça)	25	Muhammed İbn Hüsâm Şemseddin Baysungurî
Kelîle ve Dimne(14151-1435)	İbrahim Sultan Antoloji Kelîle ve Dimne (14151-1435)	140 1413 z	Şîraz	7cm	19x13,2	40	Ta'lik (Farsça)	19	Yusuf Amirî
Kelîle ve Dimne(1399-1434)	İbrahim Sultan Antoloji Kelîle ve Dimne (14151-1435)	141 1435 z	Şîraz	4cm	21,5x19	57	Nesih (Farsça)	27	Merzuban b. Rüstet b. Şirin
Kelîle ve Dimne	Osmanlı Dönemi	897/1492	İstanbul	6cm	23,5x10	19	Nesih (Farsça)	1	Muhammed b. Mahmud Rengî el-Buharî

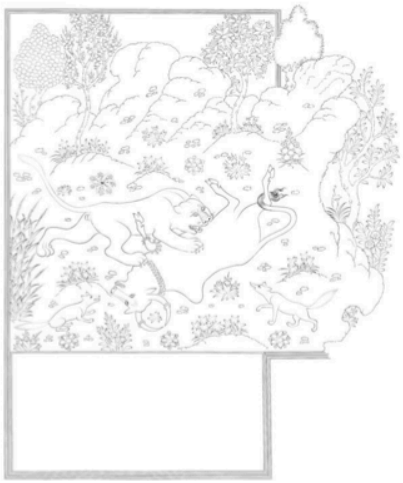
http://www.turansam.org
****
TURAN-SAM: TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi * *TURAN-CSR: TURAN Center for Strategic Researches*
TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Yıl: 2020; Ay: Mart; Cilt: 12/KIŞ, Sayı: 45
TURAN-CSR International Scientific, Peer-Reviewed and Refereed Journal; ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Year: 2020; Month: March; Volume: 12/WINTER, Issue: 45
DOI: http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041

Bulunuğu Yer	TSMK R.1022	TSMK R.1023	SK Fatih 3682	İnebey K/N Hüseyin Ç.763

2.Aslan ve Şetrebe Hikâyesi Minyatürleri ve Desen Analizleri

Resim 1

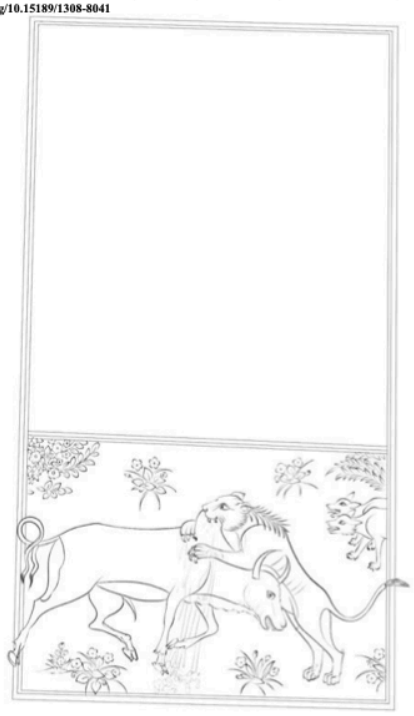
Çizim 1

Resim: 1 Kelîle ve Dimne, Muhammed İbn Hüsâm Şems el-Dîn Baysungurî,
TSMK. R.1022 v.46b**.**
Çizim: 1 TSMK R.1022 v.46b, Aslan ve Şetrebe, sayfa eb'adı: 19.2x28.9cm, minyatür eb'adı: 17.2x15cm

"Baysungur dönemi Herat bölgesinde bulunan sanat okulunda gerçekleştirilmiş yazma esere ait bir minyatürdür." (İnal. 1995. Sf.127). Tek minyatürle tasvir edilen hikâyenin görseli, tüm detayları ile hikâyenin en önemli sahnesini ele almıştır. Sayfa düzeni tüm yazma eserde olduğu gibi diğer yazmalara oranla daha zengin bir cetvel düzenine sahiptir. Minyatür cetvelin dışına taşmıştır. Bu şekilde verilmek istenen hikâyenin dinamiğinin arttırılmak istendiğinden de söz edilebilmektedir. Sayfa düzeninde cetvelli saha içerisinde yazıya altı satır yer ayrılmış olup geriye kalan alanda minyatüre yer verilmiştir. Zeminin tamamı boyalıdır. Tepelerde ve kayalıklarda boya açıklı koyulu tonlarda sürülerek renk skalası zenginleştirilmiştir. Tüm figürlerin tahrirleri, zemin renklerinin koyu tonlarıyla verilmiştir. Böylece desenlerin ve figürlerin sınır çizgileri klasik minyatür tekniğinde görüldüğü gibi belirginleştirilmiştir. Hikâyenin vahşice bir sahneyi konu almasına rağmen bitki tasvirlerindeki dikkat çekici zengin süsleme özellikleri ile minyatüre naif bir görüntü kazandırılmıştır. Minyatür sahası üç eşit parçaya bölündüğünde figürlerini 3\1'lik alan içerisinde konumlandırıldığı görülmektedir. (Çizim 1)

http://www.turansam.org
****
TURAN-SAM: TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi * *TURAN-CSR: TURAN Center for Strategic Researches*
TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Yıl: 2020; Ay: Mart; Cilt: 12/KIŞ, Sayı: 45
TURAN-CSR International Scientific, Peer-Reviewed and Refereed Journal; ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Year: 2020; Month: March; Volume: 12/WINTER, Issue: 45
DOI: http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041

Resim 2 **Çizim 2**

Resim: 2 Kelîle ve Dimne, Yusuf Amirî, TSMK. R.1023 v.61a.
Çizim: 2 Aslan ve Şetrebe, TSMK. R.1023 v.61a, sayfa eb'adı: 12.2x19.7cm minyatür eb'adı: 7.6x5.2cm

"İbrahim Sultan dönemi Şîraz bölgesindeki sanat okulunda gerçekleştirilmiş yazma eserin yazılış tarihinin İskender Sultanın idamından bir yıl önce olduğu bilinmektedir. Minyatürlerinde büyük bir olasılıkla İskender ve İbrahim Sultan iktidarlarının değişimine denk gelmiştir." (İnal. 1995. Sf.132). Minyatürün zemini altın varak kaplıdır. Minyatürü sınırlandıran cetvellerde figürler tarafından küçük taşmalar görülmektedir. Sahnede görülen aslanın şetrebeyi avlaması sahnesi tasarımın merkezinde yer almıştır. Kelîle ve Dimne figürleri cetvel sınır çizgisinin dışına taşırılmadan gösterilmiştir. Bir başka deyişle çerçeve figürleri kesmiştir. Bitki figürlerinin renklerinde ise yalınlık göze çarpmaktadır. Sayfa düzeninde cetvelli alan içerisinde yazı sahasına 11 satır yer ayrılırken geriye kalan 3/1'lik saha minyatüre ayrılmıştır. (Çizim 2)

http://www.turansam.org
****
TURAN-SAM: TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi * *TURAN-CSR: TURAN Center for Strategic Researches*
TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Yıl: 2020; Ay: Mart; Cilt: 12/KIŞ, Sayı: 45
TURAN-CSR International Scientific, Peer-Reviewed and Refereed Journal; ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Year: 2020; Month: March; Volume: 12/WINTER, Issue: 45
DOI: http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041

Resim 3 **Çizim 3**

Resim: 3 Antoloji, Merzuban b. Rüstet b. Şirin, SK. Fatih No.3682. v.279b.

Çizim: 3 Aslan ve Şetrebe, SK. Fatih3682 v.279b, sayfa eb'adı: 14.2x21.7cm, minyatür eb'adı: 8.2x14.8cm

Minyatür, 15. yüzyıl Şîraz sanat okulunda gerçekleştirilen bir Antolojide yer almaktadır. Minyatürün diğerlerinden en büyük farkı zeminin boyanmamış olmasıdır. Hikâyede iki hayvan figürü dışında küçük kayalıklar ve bitki figürlerinden başka hiçbir figür görülmemektedir. Cetvellerle sınırlandırılmış sayfa düzeninde minyatüre yazıyla yarı yarıya bir alanın ayrılmış olduğu görülmektedir. Minyatür sahası elips formunda şekillendirilmiş olup hayvan figürlerine tam merkezde yer verilmiştir. Şetrebe tasvirinin yüzeyi üzerinde dikkat çekici, özgün bir stilize çalışması görülmektedir. Bu farklı uygulama yazma eserdeki tüm minyatürler içinde sadece şetrebe ve fil figürlerinde çalışılmıştır. (Çizim 3)

http://www.turansam.org
****
TURAN-SAM: TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi * *TURAN-CSR: TURAN Center for Strategic Researches*
TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi; p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Yıl: 2020; Ay: Mart; Cilt: 12/KIŞ, Sayı: 45
TURAN-CSR International Scientific, Peer-Reviewed and Refereed Journal; ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Year: 2020; Month: March; Volume: 12/WINTER, Issue: 45
DOI: http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041

Resim 4 **Çizim 4**

Resim: 4 Kelile ve Dimne, Muhammed b. Mahmud Rengî el-Buharî, İnebey K. Nr. Hüseyin Ç.763 v.61b.

Çizim: 4 Aslan ve Şetrebe, İnebey K. Nr. Hüseyin Ç.763 v.61, sayfa eb'adı: 16x24cm, minyatür eb'adı: 6.2x10.3cm

"Tek bir minyatür çalışılmış olan Nasrullah'ın Kelîle ve Dimne yazması 1492 tarihlidir. İstanbul'da Akkoyunlu üslûbu[57] ile Şirazlı, Tebrizli nakkaşlar tarafından gerçekleştirilmiştir." (Tanındı. 1996. sf.13). Sayfa düzeninde yazı sahası cetvellerle sınırlandırılmamıştır. Sadece varak üzerinde görülen minyatür sahası cetvellenmiştir. Yazma eserdeki tek minyatür olmasına rağmen yazı sahasından daha az yer kaplamaktadır. Zeminde boya görülmemekle birlikte figürler de nerdeyse bölgesel taramalarla sade bir şekilde renklendirilmiştir. Bitki figürlerinin ve desen motiflerinin hayvanların büyüklüğüne göre olan oranı neredeyse aynıdır. Tasarımda merkezi bir düzen dikkati çekse de kompozisyon kurgusu serbest bir dile sahiptir. (Çizim 4)

3.Renk Değerlendirmeleri

Bu bölümde, yazma eserlerin minyatürlerinin üzerinden Pantone renk kataloğu kullanılarak gerçekleştirilen hassas renk analizlerine yer verilmiştir.[58] Renk incelemelerinde zemin ve figürlerin yüzeyleri kapatıcı şekilde düz olarak boyandığında bu yüzeylere desenlerle veya tahrir çizgileriyle (zemin renklerinin koyu tonları) hareketlilik kazandırıldığı söylenilebilir. Yazma eserlerin minyatürlerinde ağırlıklı olarak dikkat çeken bir diğer teknikte özellikle kayalıkların renklendirmelerinde görülen aynı rengin farklı tonları

[57] Serpil Bağcı, Filiz Çağman, Günsel Renda, Zeren Tanındı BKZ:Mahmud b. Abdullah Nakkaş'ın 1492 tarihli Kelîle ve Dimne'yi kopya eden ve resimleyen Muhammed b. Mahmûd Rengî el-Buhâri'nin babası olduğu öne sürülmüştür. Sf.49.
[58] Pantone Kataloğu/Solid Chips/Coated&Uncoated, Inc.2006.

http://www.turansam.org
****
TURAN-SAM: TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi * *TURAN-CSR: TURAN Center for Strategic Researches*
TURAN-SAM Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi: p-ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Yıl: 2020; Ay: Mart; Cilt: 12/KIŞ, Sayı: 45
TURAN-CSR International Scientific, Peer-Reviewed and Refereed Journal; ISSN: 1308-8041, e-ISSN: 1309-4033; Year: 2020; Month: March; Volume: 12/WINTER, Issue: 45
DOI: http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041

kullanılarak gerçekleştirilen boyama yöntemidir. Bu şekilde renklendirilmiş yüzeylerde ise en yoğun olarak görülen renk tonlarından en az iki ya da üç ayrı renk kodu belirlenerek, renk skalası en doğru şekilde verilmeye çalışılmıştır.

Renk Analizi: 1 TSMK. R.1022 v.46b. Aslan ve Şetrebe.

Asla n: 459u | Asla n: 458u,n: 461u | Asla n: 460u,n: 462u | Kaya: 541u | Şetrebe: Black | Çakal: 7509u,n: 7510u | Çakal: 7422u | Zemi: 2925u | Gökyüzü

Renk Analizi: 2 TSMK. R.1023 v.61a. Aslan ve Şetrebe.

Asla n: 137u | Asla n: 135u,n: 469u(tahrir) | Asla n: 138u | Şetrebe: Blacku | Çakal: 4675u, 4665u | Çakal l: 4655u | Çakal l: 4645u | Çakal: 4625u(tahrir)

Renk Analizi: 3. SK. Fatih3682 v.279b. Aslan ve Şetrebe.

Zemin: 7448u | Şetrebe: 421u,n: 426u | Asla n: 7505u | Yaprak lar: 578u | Gökyüzü: 542u

Renk Analizi: 4 İnebey K. Nr. Hüseyin Ç.763 v.61b. Aslan ve Şetrebe.

Asla n: Gold | Asla n: Cooll Gray 6u(tahrir) | Çaka Cool: Gray 10u | Yaprak 7493u

SONUÇ

Makale konusu kapsamında incelenen 15. yüzyıl Herat ve Şîraz bölgelerinde gerçekleştirilen Kelîle ve Dimne yazmalarından TSMK R.1022 yazması desen ve renk zenginliği açısından döneminin diğer yazma eserlerden ayrılmaktadır. "Resmi süsleyen manzara unsurlarını özellikle kaya formlarında görülen renklerin yan yana getirilmesiyle oldukça çarpıcı yüzeyler elde edilmiştir. Bu yazma eserde görülen üsluplarda Celayir'li etkisinin kalıntılarından da söz ettirebilir." (İnal. 1995. sf.127). TSMK R.1023 yazması daha yalın üslûbuyla dikkat çekmektedir. "Eserin nakkaşı için tasvirlerinde kullandığı sade manzara, küçük boyutlar ve serbest fırça hareketleri ile İlhanlı geleneği ve Şîraz geleneğini harmanlamıştır denilebilir." (İnal. 1995. sf.134). Yazma Eserlerden seçilen ortak hikâyenin minyatürlerinin benzer özelliklerinden biri de konusu dış mekânda geçen tasvirlere tek bir pencereden bakılmasıdır. Kurgu düzeni merkezi veya merkeziye yakındır ek olarak bu tasarım tek bir düzleme sahiptir. İnebey K. Nr. Hüseyin Ç.763 yazması ise 15. yüzyılda İstanbul'a

getirilen Şîrazlı nakkaşlar tarafından gerçekleştirilen yazma eser olarak kaynaklarda yer almaktadır. Eserin sayfa düzeni, kompozisyon tasarımı ve tekniği açısından çağdaşlarına göre çok farklı çalışılmış özgün bir minyatürdür. SK. Fatih3682 Antolojisinde görülen minyatürlere sayfa düzeninde cömertçe yer verilmiştir. Nakkaşların fırçalarındaki serbest çalışma tekniği figürlerdeki stilize uygulamalarda kendini göstermiştir.

KAYNAKÇA

1. Akalay, Z. (1976). Emir Hüsrev Dehlevi'nin 1496 Yılında Minyatürlenmiş Heşht Bihişti. Sanat Tarihi Yıllığı, 6, 347-374.
2. Atıl, E. (2001). Kelîle ve Dimne Bidpai Masalları. P Sanat Kültür Antik Dergisi, 23, 21-30.
3. Bağcı, S., Çağman, F., Renda, G., Tanındı, Z. (2012). Osmanlı Resim Sanatı, Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
4. Bozkurt, N. (1998). "Hayvan". İslam Ansiklopedisi C. 17. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. 99-101.
5. Bülbül, T. (2017). Hümâyûn-nâme Filibeli Alâaddîn Ali Çelebi, Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi Yayınevi.
6. Çoruhlu, Y. (1995). Türk Sanatı'nda Hayvan Sembolizmi, İstanbul: Seyran Kitap.
7. İnal, G. (1995). Türk Minyatür Sanatı (Başlangıcından Osmanlılara Kadar)", Ankara: Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayını.
8. Karaismailoğlu, A. (2002). "Kelîle ve Dimne". İslam Ansiklopedisi C. 25. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yay. 210-212.
9. Tanındı, Z. (1996). Türk Minyatür Sanatı, Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
10. Pantone Kataloğu. (2006). Solid Chips/Coated&Uncoated.
11. (1960). Beydaba Kelîle ve Dimne (Ö.R. Doğrul Çev.). Ankara: Maarif Basımevi.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TURAN Stratejik Araştırmalar Merkezi – "TURAN-SAM"
***
Yönetim Adresi:
Kafkas Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü
Merkezi Kampüs, 36100 Kars/Türkiye Cumhuriyeti
***
Şube:
Sahib RAMAZANOV "TURAN-SAM YAYINCILIK"
Ortakapı Mahallesi, Gazi Ahmet Paşa Muhtar Caddesi, No: 119B/4
Merkez, 36000 Kars/Türkiye Cumhuriyeti
Kars Vergi Dairesi
Vergi Kimlik Numarası: 7341370015
***
Telefon/Belge Geçer(Faks): +9 0 474 225 15 50 (+1842)
WEB: http://www.turansam.org
E-Posta: emikail@turansam.org

Sayın Yetkili,

Dergimize yayınlanmak üzere gönderilen; Nuran ÖZTÜRK ve Dr. Öğr. Üyesi Şehnaz BİÇER'in "15. YY TİMUR DEVRİ KELİLE ve DİMNE'LERİNDE Kİ ASLAN İLE ŞETREBE HİKÂYESİ MİNYATÜRLERİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZLERİ" adlı Türkçe olan makalesi TURAN-SAM(TURAN Stratejik Araştırmaları Merkezinin) Uluslararası Hakemli Bilimsel Mevsimlik Dergimizin 45. sayısında yayımlanmaya uygun bulunmuştur.

Dergimizin 45. Sayısı; 21 Mart, 2020 tarihinde yayınlanacaktır. Dergimiz Uluslararası Endeksli bir dergi olup, 12 yıldan beri düzenli olarak yayımlanmaktadır. Dergimizin sabit DOI numarasına bu bağlantıdan erişilebilir: http://dx.doi.org/10.15189/1308-8041

İlgili makama saygılarımızla duyurulur.

14 Şubat, 2020 / Cuma
Saygılarımla,
Doç. Dr. Elnur Hasan MİKAİL
"TURAN-SAM" Kurucu Genel Başkanı

ÖNEMLİ BİLGİLENDİRME: TURAN-SAM (TURAN Stratejik Araştırmaları Merkezinin) Uluslararası Hakemli Bilimsel Mevsimlik Dergisi ISSN: 1308-8041; E-ISSN: 1309-4033, TURAN-SAM Uluslararası Endeksli Dergimizi tarayan dünyaca ünlü endeksler ve veritabanları: Pro-Quest(ABD), Ulrich's WEB(ABD), Google-Scholar(ABD), ICI-Index Copernicus International(Polonya/AVRUPA BİRLİĞİ), DergiPark-Akademik(Türkiye), DAIJ, OAJI, Global Impact Factor, ResearchBib, SIndex, CiteFactor, JournalInformatics, BASE, PubGet, Index Scholar, Region-Hovedstaden, SOBIAD, AsosIndex, AcarIndex, Araştırmax, TopluKatalog-Ulakbim-TÜBİTAK, AkademikDİzin, Türk Eğitim Endeksi, CEEOL, JournalIndex, DRJI, OpenAire, WorldCat vs. gibi saygın ve seçkin uluslararası ve ulusal dergi tarama ve endeksleme sistemlerince taranmakta ve dizinlenmektedir.

Ayrıca, Dergimiz 12. Yılını doldurarak Cilt: 12' den itibaren THOMSON REUTERS(Amerika Birleşik Devletleri), DOAJ(İsveç), Scirus-Elsevier(Hollanda), Scopus ve diğer saygın bilimsel dergi endeksleme sistemlerine de .pdf formatında online ortamda kayıt oluşturarak dizinlenme talep ve başvurusunda da bulunmuştur.